

Казус — це конкретний випадок. Очевидно, що в рамках курсу «Римське приватне право» за пошуком таких випадків необхідно звертатися до першоджерел, тобто до Дигест Юстиніана, де містяться зафіксовані римськими юристами казуси, їх відповіді тощо.

Така форма роботи на семінарському занятті, як дослідження казусу була успішно застосована, і дослідження показали, що при такій організації навчального процесу успішність стає кращою, а рівень знань вищим. Це пояснюється насамперед тим, що через таку форму роботи відбувається стимулювання процесу пізнання у студента. Оскільки для того, щоб проаналізувати фактичну ситуацію, потрібно визначити наявні елементи з точки зору права, виявити юридичні зв'язки, застосувати ті чи інші принципи права, правила тощо для вирішення чи юридичного аналізу ситуації, що є казусом. Для того, щоб застосувати вищенаведені навички, студенту необхідно опрацювати той матеріал, який пропонується навчальною програмою.

Правовий аналіз казусу, сформованого римським юристом, як форма роботи в навчальному процесі є схожим за своїм змістом з кейс-методом при вивченні процесуально-правових дисциплін, де він є основним. Однак відмінність полягає у тому, що студент при вирішенні казусу не обмежується нормою закону, а вирішує фактичну ситуацію у сфері приватних відносин керуючись принципом справедливості та безпосередньої користі як визначальних критеріїв при вирішенні казусу.

Застосування ж казуїстичного методу на кожному семінарському занятті дозволяє не тільки стимулювати потяг до навчального процесу через практичну складову, яка не обтяжена формалізмом, але й дозволяє сформувати необхідні професійні навички роботи юриста господарсько-правової спеціалізації підготовки.

*Радченко М. І., канд. психол. наук.,
доцент кафедри педагогіки та психології*

ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПСИХІКИ СУБ'ЄКТА НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ

Сучасний етап соціально-економічного розвитку суспільства пред'являє підвищені вимоги до фахівців будь-якого рівня. У цих умовах особливого значення набуває пошук ефективних способів вдосконалення якості підготовки у вищій школі. В контексті під-

вищення ролі самостійної роботи студентів, комп'ютеризації навчального процесу та розширення джерел отримання інформації актуальною стає проблема оптимізації саме *аудиторної* навчальної діяльності студентів. Пошук оптимальної моделі побудови навчального процесу при обмеженій кількості годин, що відводяться на аудиторну роботу, може відбуватися щонайменш у двох напрямках: *методичному* (за рахунок спеціальної організації навчального матеріалу, його концентрації та розподілу, специфічних форм, методів і засобів навчання) та *соціально-психологічному* (завдяки використанню резервних можливостей психіки суб'єкта навчання в процесі формування міжособистісних стосунків). Хоча перший шлях є безумовно продуктивним, але більш перспективним (у плані невикористаних резервів) нам здається актуалізація саме психологічних можливостей. Можна назвати кілька напрямків такої актуалізації.

Кожна особистість має певні задатки, ще не повністю розвинені переваги, які можуть актуалізуватися під впливом певних умов. Викладач здатен активізувати резервні можливості студента за рахунок *включення в навчально-пізнавальну діяльність додаткових позитивних стимулів і мотивів*, таких, наприклад, як можливість продемонструвати свої творчі здібності перед членами групи: уміння виступати перед аудиторією, відстоювати свою точку зору, аргументувати, знаходити рішення в складній ситуації, писати сценарій, виступати від імені певної ролі тощо.

Останні десятиріччя прогрес у навчанні пов'язувався із збільшенням кількості теоретичних курсів, підвищенням рівня абстрактності викладення матеріалу, широким застосуванням символів тощо, тобто з використанням можливостей переважно лівої півкулі мозку [2]. Однак одним із засобів актуалізації психологічних резервів особистості як суб'єкта навчання є *звертання до можливостей саме правої півкулі*, перевагами якої є велика швидкість та емоційність сприйняття, узагальненість, цілісність, образність, синтез в реальному просторі і часі. Мова йтиме не тільки про використання наочності, а й про підготовку та розігрування ситуацій у мікрогрупах як завершальний етап вивчення певної теми програми. В процесі такої роботи не тільки закріплюються базові поняття теми, а й збільшується обсяг асоціацій, активізуються творчі здібності, полегшується запам'ятовування шляхом підключення мимовільної та емоційної пам'яті.

При створенні оптимальної моделі аудиторного навчального процесу необхідно враховувати специфіку навчальних цілей і галузей діяльності, які вони охоплюють. *Зміщується акцент з ці-*

лей «когнітивних» на цілі «афективні» [4]. Саме когнітивна діяльність організується викладачем переважно в процесі виконання завдань для самостійної роботи, а під час аудиторних занять, як правило, реалізуються афективні цілі навчання, формується ставлення до навчального предмету, ціннісні орієнтації та активність їх прояву.

Отже, активне соціальне навчання, що базується на принципах співробітництва та реалізує перш за все афективні цілі сприяє виникненню у особистості додаткових, соціально-психологічних стимулів до навчання, справляє своєрідний психотерапевтичний ефект, активізує резервні психо-соціальні можливості людини.

Література

1. *Вергасов В.М.* Активизация мыслительной деятельности студента в высшей школе. — К.: Вища школа, 1979. — 215 с.
2. *Грановская Р.М.* Элементы практической психологии. — Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1984. — 392 с.
3. *Китайгородская Г.А.* Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам. — М.: Изд-во Моск. университета, 1986. — 176 с.
4. *Кларин М.В.* Инновации в обучении: метафоры и модели. Анализ зарубежного опыта. — М.: Наука, 1997. — 223 с.
5. *Лозниця В.С.* Психологія менеджменту: Навч. посібник. — К.: ТОВ «УВПК «ЕксОБ», 2000. — 512 с.
6. Університетська педагогічна освіта як шлях гуманізації суспільства: Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції. 21 — 23 квітня 1999 р. Ч. 1. — К.: КНЕУ, 1999. — 136 с.
7. *Якунин В.А.* Педагогическая психология :Учеб. пособие / Европ. ин-т экспертов. — СПб.: Изд-во «Полиус», 1998. — 639 с.

Ратушний С. М., доц., завідувач кафедри міжнародного та європейського права

ОПТИМИЗАЦІЯ СТРУКТУРИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ У СИСТЕМІ ПОБУДОВИ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ОСНОВНИХ СУБ'ЄКТІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Організація навчального процесу у вищій школі не може бути ефективною без оптимального поєднання аудиторної роботи, що проходить під керівництвом викладача, та самостій-